

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Наука даних з основами R»

Компонента освітньої програми – обов'язкова_(3)

Освітньо-професійна програма	Геосистеми та георизики
Спеціальність	103 «Науки про Землю»
Галузь знань	10. Природнича географія
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Мова навчання	українська
Профайл викладача (-ів)	Холявчук Дарія Іванівна, к.геогр. н. https://terra.chnu.edu.ua/dariya-ivanivna-holyavchuk/
Контактний тел.	+380502648008
E-mail:	d.kholyavchuk@chnu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle	
Консультації	Очні консультації - вівторок 14.40 - 15.40 (за попередньою домовленістю); Онлайн консультації - четвер 14.40 - 15.30

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою навчальної дисципліни «Наука даних з основами R» є формування у студентів знань, умінь та навичок застосування сучасних методів науки даних для аналізу географічної інформації та оцінки георизиків. Курс спрямований на оволодіння основами програмування мовою R, використання статистичних методів і візуалізації даних для вирішення прикладних завдань наук про Землю.

НАВЧАЛЬНИЙ КОНТЕНТ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

МОДУЛЬ 1. ВСТУП ДО НАУКИ ДАНИХ І ОСНОВИ R	
Тема 1	Вступ до науки даних: поняття, завдання, інструменти.
Тема 2	Основи роботи в середовищі R (інтерфейс, базові команди)
Тема 3	Типи даних, структури та операції в R
Тема 4	Імпорт та попередня обробка даних
МОДУЛЬ 2. СТАТИСТИЧНІ МЕТОДИ В R	
Тема 1	Описова статистика та візуалізація даних
Тема 2	Регресійний аналіз та кореляції
Тема 3	Аналіз часових рядів
МОДУЛЬ 3. ГЕОГРАФІЧНІ ДАНІ ТА ПРОСТОРОВИЙ АНАЛІЗ В R	
Тема 1	Робота з просторовими даними (shapefiles, raster)
Тема 2	Візуалізація географічної інформації у R (карти, графіки)
Тема 3	Прикладні завдання: моделювання та прогнозування георизиків

ФОРМИ, МЕТОДИ ТА ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

Під час викладання курсу залучено комплекс методів та освітніх технологій:

- пояснювально-ілюстративні (лекції з використанням презентацій, демонстрація прикладів у R);

- проблемно-пошукові (розв'язання задач та кейсів з науки про Землю із застосуванням R);
- інтерактивні (обговорення результатів виконаних завдань, робота в малих групах).

ФОРМИ Й МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Поточний контроль – виконання практичних завдань, активність на заняттях, усне опитування завдань із самостійної роботи;

Модульний контроль – тестування з питаннями змішаного типу;

Підсумковий контроль – усний екзамен, що включає теоретичний блок (питання) та практичний блок (робота у середовищі R).

Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою, де враховуються результати поточного, модульного та підсумкового контролю.

За виконання практичних завдань здобувач може отримати максимум 30 балів, з них 5 балів відведено на перевірку самостійної роботи, за модульні контрольні – 30 балів, з них 5 балів відведено на перевірку самостійної роботи. Відповідно за виконання самостійної роботи здобувач може отримати максимум 10 балів. За перший змістовий модуль здобувач може отримати максимально 24 балів, за другий – 18 балів, за третій – 18 балів.

Підсумковий контроль (екзамен) – 40 балів.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS		Критерії оцінок
		Оцінка	Пояснення	
90-100	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)	Студент володіє матеріалом у повному обсязі, здатний самостійно розв'язувати складні завдання, правильно інтерпретує результати, демонструє глибоке розуміння методів аналізу даних у R.
80-89	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)	студент орієнтується в основних положеннях, виконує практичні завдання з незначними помилками, здатний застосовувати вивчені методи до стандартних задач
70-79		C	Добре (в загальному вірно виконання з певною кількістю суттєвих помилок)	Все вище вказане виконує не повною мірою, однак знає теорію й практику, виконує завдання викладача. При відповідях на запитання інколи вагається, але знаходить правильні рішення. При повторенні матеріалу відразу працює якісніше. Виконав всі лабораторні роботи.
60-69	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)	студент відтворює теоретичний матеріал частково, допускає помилки у виконанні практичних завдань, має труднощі з інтерпретацією результатів.

50–59		Е	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)	все вище вказане виконує не повною мірою, однак виконав більшу частину лабораторних робіт. Має уявлення про . На половину запитань викладача відповідає.
35–49	Незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)	студент не засвоїв основний матеріал, не здатний виконувати завдання у R, демонструє фрагментарні знання та відсутність практичних навичок.

ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

- ✓ Дотримання академічної доброчесності в Чернівецькому національному університеті імені Ю. Федьковича регламентується такими нормативними документами:
- ✓ 1. Правила академічної доброчесності (від 28 листопада 2016, протокол № 12)
- ✓ 2. Етичний кодекс (від 29 травня 2023, протокол № 5)
- ✓ 3. Положення про виявлення та запобігання академічному плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (від 02 вересня 2024, протокол № 12)

Політика щодо термінів виконання робіт та перескладання	Роботи, які здані пізніше встановлених поточних термінів виконання робіт без поважних причин, не оцінюються. Перескладання рубіжних контролів (модулів) відбувається за дозволом лектора за наявності документів, що підтверджують поважні причини
Політика академічного плагіату, фальсифікації і фабрикації	Списування під час контрольних і самостійних робіт, іспиту заборонені (і т.ч. із використанням мобільних девайсів). У випадку виявлення таких порушень роботи не оцінюватимуться
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, академічна мобільність) навчання може відвідуватись індивідуально у формі онлайн

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Боровий, В. М., Черваньов, І. Г. (2021). *Методи обробки та аналізу просторових даних у R*. Київ: Либідь.
2. Кальченко, В. В., Мурашківська, В.П., Ткач, Ю.М. (2017). *Математичні обчислення засобами пакету R - програмування. Навчально-методичний посібник для студентів всіх спеціальностей*. ЧНТУ.
3. Кофанов, О. Є., Солнцев, С. О., Зозульов, О. В. (2023). *Програмування із використанням R у статистичних та маркетингових дослідженнях*: навч.

посіб. для студентів спеціальності 075 «Маркетинг». КПІ ім. Ігоря Сікорського.

4. Кравців, В. С., Гнатюк, О. М. (2020). *Просторовий аналіз у геоінформаційних системах*. Львів: Інститут регіональних досліджень НАН України.
5. Майборода Р.Є., Сугакова О.В. (2015). *Аналіз даних за допомогою пакета R: Навчальний посібник*. Київський національний університет імені Т. Шевченка
6. Семенова І.Г. (2023). *Супутниковий моніторинг в метеорології та агрометеорології*. ОДЕКУ
7. Bartlett, D., & Singh, R. (Eds.). (2018). *Exploring natural hazards: a case study approach*. CRC Press.
8. Brunsdon, C., Comber, A. (2020). *An Introduction to R for Spatial Analysis and Mapping*. 2nd Edition. Sage.
9. Conley, J. (2022). *A Geographer's Guide to Computing Fundamentals*. Springer Cham. <https://doi.org/10.1007/978-3-031-08498-0>
10. Gerbing, D. W. (2023). *Manage Data*. In *R Data Analysis without Programming*. <https://doi.org/10.4324/9781003278412-3>
11. James, G., Witten, D., Hastie, T., Tibshirani, R. (2021). *An Introduction to Statistical Learning with Applications in R*. 2nd Edition. Springer.
12. Kabacoff, R. (2022). *R in Action: Data Analysis and Graphics with R*. 3rd Edition. Manning Publications.
13. Leland, W., Torgo, L. (2019). *Data Mining with R: Learning with Case Studies*. 2nd Edition. Chapman & Hall/CRC.
14. Lovelace, R., Nowosad, J., Muenchow, J. (2019). *Geocomputation with R*. Chapman & Hall/CRC.
15. Madhukar, M., & Pooja (2018). Earth science [Big] data analytics. In *Big Data for Remote Sensing: Visualization, Analysis and Interpretation: Digital Earth and Smart Earth*. https://doi.org/10.1007/978-3-319-89923-7_4
16. Moraga, P. (2023). *Spatial statistics for data science: theory and practice with R*. Chapman and Hall/CRC.
17. Paluszyński, W., Kokoszka, P. (2020). *Applied Spatial Statistics and Econometrics with R*. Springer.
18. Wickham, H., Grolemund, G. (2017). *R for Data Science: Import, Tidy, Transform, Visualize, and Model Data*. O'Reilly Media.

Допоміжна

1. Chang, W. (2018) *R graphics cookbook: practical recipes for visualizing data*, 2nd edn. O'Reilly Media, Inc.
2. Czernecki, B., Głogowski, A., Nowosad, J (2020). Climate: an R package to access free in-situ meteorological and hydrological datasets for environmental assessment. *Sustain For* 12(394). <https://doi.org/10.3390/su12010394>
3. Hijmans, R. (2023). *Terra: spatial data analysis*. R Package Version 1(7–1):8
4. Kabacoff, R. (2024). *Modern data visualization with R*. Chapman and Hall/CRC.
5. Kassambara, A. (2023). *ggpubr: "ggplot2" based publication ready plots*. R package version 0.6.0
6. Mahoney, M. (2024). *Rsi: efficiently retrieve and process satellite imagery*. Zenodo.

7. Massicotte, P., South, A., Hufkens, K., & Philippe, M. (2023). Package *rnatuarearth*. *World Map Data from Natural Earth*.
8. Pawlik, Ł. (2025). Climate Time Series. In: *R Applications in Earth Sciences. Springer Textbooks in Earth Sciences, Geography and Environment*. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-89673-6_5
9. Pawlik, Ł. (2025). Geomorphic Data and Geomorphometry Analyses. In: *R Applications in Earth Sciences. Springer Textbooks in Earth Sciences, Geography and Environment*. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-89673-6_6
10. Pawlik, Ł. (2025). Global Tectonics and Earthquake Dynamics: From Data to Visualization. In: *R Applications in Earth Sciences. Springer Textbooks in Earth Sciences, Geography and Environment*. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-89673-6_8
11. Pawlik, Ł. (2025). R for Data Science: Functionality and Basic Concepts. In: *R Applications in Earth Sciences. Springer Textbooks in Earth Sciences, Geography and Environment*. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-89673-6_2
12. Rodriguez JC (2023) *chatgpt: Interface to ChatGPT from R. R package version 0.2.3*. <https://CRAN.R-project.org/package=chatgpt>
13. Wickham, H. (2016). Data analysis. In *ggplot2: elegant graphics for data analysis* (pp. 189-201). Cham: Springer international publishing.

Інформаційні ресурси

1. **CRAN – Comprehensive R Archive Network**: офіційне сховище R-пакетів – <https://cran.r-project.org>
2. **RStudio (Posit)**: середовище для роботи з R, навчальні матеріали – <https://posit.co>
3. **R for Data Science (Hadley Wickham & Garrett Grolemund)** – <https://r4ds.had.co.nz>
4. **The R Graph Gallery**: приклади візуалізацій у R – <https://r-graph-gallery.com>
5. **Geocomputation with R** (Lovelace et al.) – <https://geocompr.robinlovelace.net>
6. **Spatial Data Science with R**: навчальні матеріали – <https://rspatial.org>
7. **Coursera – Data Science with R Specializations** – <https://www.coursera.org>
8. **Kaggle Datasets**: відкриті дані для аналізу та моделювання – <https://www.kaggle.com/datasets>
9. **WorldClim**: кліматичні дані високої роздільності – <https://www.worldclim.org>
10. **Copernicus Open Access Hub**: супутникові дані Sentinel – <https://scihub.copernicus.eu>
11. **NASA Earth Data** – <https://earthdata.nasa.gov>
12. **FAO GeoNetwork**: просторові дані з питань довкілля та сталого розвитку – <https://data.apps.fao.org>
13. Курс в Youtube. **Основи R для природничих наук**. https://youtube.com/playlist?list=PL0bAUz-mB3mkZCQwy14j9_7S60qW7SfAS&si=Gb9jgMhMp_Hj8Czg

Покликання на робочу програму навчальної дисципліни

